

ע"פ 5736/22 - מוחיי אלדין עסאספה נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5736/22

לפני:
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המערער: מוחיי אלדין עסאספה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-
לוד (השופטת ד' מרשק מרום) אשר ניתן ביום
29.9.2021 (הכרעת דין) וביום 19.7.2022 (גזר דין)
בת"פ 19411-10-18

תאריך הישיבה: י"ט באייר התשפ"ג (10.5.2023)

בשם המערער: עו"ד דוד גולן

בשם המשיבה: עו"ד עודד ציון

פסק-דין

השופט א' שטיין:

1. לפנינו ערעור על פסק הדין שניתן ביום 29.9.2021 (הכרעת הדין) וביום 19.7.2022 (גזר הדין) על ידי בית

המשפט המחוזי (מרכז-לוד) (השופטת ד' מרשק מרום) בגדרו של ת"פ 18-10-19411. כאמור בפסק דין זה, בית משפט קמא מצא את המערער אשם בעבירת הריגה כהגדרתה בסעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), והענישו תחת תקרת העונש של 12 שנות מאסר, אשר קבועה כעת בצדה של המתה בקלות דעת - עבירה שנקבעה בסעיף 301ג לחוק במסגרת הרפורמה בעבירות המתה. כמו כן נמצא המערער אשם בנהיגה בשכרות, עבירה לפי סעיף 62(2) בצירוף סעיפים 64ב(א)(2) ו-64ב(א)(3) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], ובחבלה חמורה, עבירה לפי סעיף 333 לחוק העונשין. העונש שהושת על המערער בגין עבירות אלה כולל 7 שנות מאסר לריצוי בפועל; 12 חודשי מאסר על-תנאי לבל יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו מן הכלא אחת העבירות בהן הורשע; פסילה בפועל מלהחזיק או לקבל רישיון נהיגה למשך 15 שנים; וכן פיצוי כספי לנפגעי העבירה, בהתאם לחלוקה פנימית שנקבעה על ידי בית המשפט, בסך כולל של 120,000 ש"ח.

2. בערעור שלפנינו מלין המערער על הרשעתו בעבירת הריגה בנסיבות של קלות דעת כאמור ובעבירה של חבלה חמורה - מבלי לתקוף את הרשעתו בעבירה של נהיגה בשכרות. במילים אחרות: המערער מודה שנהג את רכבו בהיותו נתון להשפעת אלכוהול וסמים וכי היה מעורב בתאונת דרכים - בה מצא אדם אחד את מותו ואחרים נחבלו בדרגות שונות של חבלה - אך טוען להגנתו כי אינו אחראי לתאונה. כמו כן טוען המערער כי בית משפט קמא הענישו בחומרה יתרה בגזרו עליו עונש מאסר מאחורי סורג ובריח לתקופה של 7 שנים. המערער אינו מלין ב"רחל בתך הקטנה" על יתר רכיבי העונש ועל גובה הפיצוי, אותו חויב לשלם - אם כי ברור שקבלת טענות הזיכוי שבפיו תוביל מנייה וביה לביטול חיובו בפיצוי.

3. בטרם אכנס לעובי הקורה, עלי לקבוע כי בית משפט קמא טעה בהחליטו להרשיע את המערער בעבירת ההריגה הישנה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, אשר היתה קיימת בזמן האירוע שבו עסקינן, ואשר נמחקה מספר החוקים במסגרת הרפורמה בעבירות המתה. זאת, מאחר שהאירוע חוסה כעת בצלו של דין מקל: הוראת סעיף 301ג לחוק העונשין, אשר קובעת כי "הגורם למותו של אדם בקלות דעת, דינו - מאסר שתיים עשרה שנים" - להבדיל מעשרים שנות מאסר שניתן היה להטיל על נאשם שנמצא אשם בהריגה בגדרו של סעיף 298 לחוק, שהיה ואיננו. סעיף 5(א) לחוק העונשין מצווה כי בנסיבות כאלה "יחול על הענין החיקוק המקל עם העושה": סעיף 301ג לחוק. בית משפט קמא היה בלי ספק ער למסכת דינים זו, אך סבר כי היא קובעת רק את העונש המרבי שניתן להשית על הנאשם שעל מעשיו חל דין מקל. סברתו זו של בית משפט קמא לא היתה נכונה מאחר שעסקינן ב"שינוי בנוגע [...] לאחריות", במובנו של סעיף 5 לחוק, ועל כן מן הדין היה לקבוע כי המערער אשם בהמתה בקלות דעת, עבירה לפי סעיף 301ג לחוק, ולא בהריגה.

4. טעות זו של בית משפט קמא היתה טעות טכנית-פורמאלית גרידא, שכן בית המשפט קבע במפורש - הן בהכרעת הדין והן בגזר הדין - כי המערער אשם אמנם בעבירת הריגה, אך עונשו ייקבע במסגרת העבירה של המתה בקלות דעת, עבירה לפי סעיף 301ג לחוק העונשין. המערער אינו יכול אפוא להלין על עיוות דין כלשהו בהקשר של טעות כאמור, והוא אכן אינו מלין על כך. יחד עם זאת, עלינו לתקן את סעיפי הרשעתו של המערער באופן שהרשעתו בעבירה של המתה בקלות דעת לפי סעיף 301ג לחוק העונשין תבוא במקום ההרשעה בעבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק, שכאמור בוטל; וכך אציע לחברי לעשות.

5. כאן המקום לעבור מהפרוזדור לטרקלין ולבחון את הערעור גופו תוך התמקדות בעניינים שבמהות. כמקובל, אתייחס תחילה לטענות המערער אשר מופנות נגד הרשעתו בדין, ואחר-כך אדון בעונשו.

ערעור על ההרשעה

כתב האיטום

6. כתב האישום אשר הוגש נגד המערער, ואשר ייחס לו עבירות בהן הוא נמצא אשם, סיפר את הסיפור הבא:

ביום 21.3.2018, קרוב לחצות, נהג המערער ברכבו בכביש 55 מצפון לדרום, לכיוון הצומת בין כביש 55 ודרך הפועל (להלן: "הצומת"). המערער היה שיכור: בגופו נמצא אלכוהול בריכוז גבוה וכן חומר פעיל מסוג קנביס בריכוז נמוך יותר. באותה עת, נהגה מיטל יעיש (להלן: מיטל) ברכבה מכיוון דרום לצפון בדרכה לצומת. לצדה ישבה בת חן ששון (להלן: בת חן); במושב האחורי בצד שמאל ישב אלעד אוקנינו (להלן: אלעד); באותו מושב מצד ימין ישבה קארין טביב (להלן: קארין); ובין אלעד וקארין, באמצע המושב האחורי, ישבה נופר רווח ז"ל, ילידת 1995 (להלן: נופר או המנוחה). רכבה של מיטל התקרבה לצומת ועצר בנתיב השמאלי בהכנה לפנייה שמאלה לדרך הפועל. מיטל המתינה למופע האור הירוק ברמזור כדי לפנות לדרך הפועל. אחרי שהאור ברמזור התחלף לירוק, החלה מיטל בנסיעה שמאלה לתוך הצומת לכיוון דרך הפועל. במקביל לכך, המערער הסיע את רכבו לתוך הצומת מהכיוון הנגדי כשאור הרמזור בכיוון נסיעתו אדום. במרכז הצומת, התנגש רכבו של המערער, בעוצמה רבה, עם חלקה הימני של חזית הרכב, בדלתו האחורית של הרכב הנהוג בידי מיטל. כתוצאה מכך, רכבה של מיטל נהדף, פגע בעמוד שילוט ונעצר.

כתוצאה מתאונה זו, נחבלה נופר ז"ל באורח קריטי. היא הובהלה באמבולנס לבית החולים מאיר בכפר סבא כאשר היא סובלת מחבלת ראש ומפגיעות קשות בגופה. בדרכה לבית-החולים, איבדה נופר רוח חיים והועברה בדחיפות לחדר הניתוח. ניסיונות החיאה שבוצעו בנופר עלו בתוהו והיא נפטרה.

קארין הובהלה במצב קשה לחדר הטראומה במחלקה לטיפול נמרץ בבית-החולים, כאשר היא סובלת מטראומה רב-איברית. היא הורדמה והונשמה, ואחר כך עברה טיפולים רפואיים לא פשוטים במסגרת אשפוז שארך למעלה מחודש. קארין שוחררה מהאשפוז ביום 29.4.2018 עם המלצה להמשך אשפוז בשיקום.

אלעד פונה לבית-החולים כשהוא סובל משברים שונים. הוא קיבל טיפול ושוחרר מבית החולים כעבור ארבעה ימים להמשך טיפול תרופתי ולחופשת מחלה למשך שבועיים.

מיטל פונתה לבית החולים כשהיא סובלת משברים ברצפת ארובת העין, מחתך בעפעף, מכאבי ראש חזקים ומכאבי בטן. בית החולים שחררה למחרת להמשך טיפול תרופתי ולחופשת מחלה למשך חודש.

בת חן פונתה לבית-החולים כשהיא סובלת משבר בירך, אשר הצריך ניתוח, וכן מרגל מסובבת ומשפשופים בסנטר ובידיים. בת חן נזקקה למתיחה עורית ולפיזיותרפיה. היא שוחררה מבית החולים ביום 26.3.2018 להמשך טיפול רפואי ופיזיותרפיה ולשיקום ביתי.

המערער פונה לבית-החולים כשהוא סובל מחבלות גוף קלות, מדימום תוך מוחי קטן ומהמטומה תת-עורית. הוא שוחרר מבית החולים למחרת.

7. המערער כפר במיוחס לו בכתב האישום. עיקר טענתו היה זה: הוא חצה את הצומת ברכבו באור ירוק, ולא באור אדום; מיטל היתה זאת שהסיעה את רכבה אל תוך הצומת באור אדום, תוך עקיפת הרכבים שעמדו ברמזור בניגוד לחוקי התנועה; התאונה ותוצאותיה נובעות אפוא מנהיגתה הרשלנית של מיטל ואין להטיל עליו בגינן אחריות פלילית. המערער גם כפר בנהיגה בשכרות שיוחסה לו כאמור, אולם כעת הוא מודה בכך שנהג ברכבו בהיותו נתון להשפעת אלכוהול (אך לא להשפעתו של סם).

יריעת המחלוקת

8. באין מחלוקת לגבי התאונה ותוצאותיה וכן לגבי שכרותו של המערער בזמן התאונה, המחלוקת העובדתית

נושא דיונו מתמצית כל-כולה בשאלה הבאה:

האם המערער חצה את הצומת ברכבו באור אדום?

9. מחלוקת זו היא היחידה שתעמוד להכרעתנו. זאת, מאחר שבהיבט המשפטי, לית מאן דפליג כי נהג אשר חוצה ברכבו צומת-דרכים כשאור הרמזור בכיוון נסיעתו הוא אדום - מבלי לוודא שהאור הוא ירוק ושמותר לו לחצות את הצומת - נוהג בקלות דעת, כמשמעה בסעיף 20(א) לחוק העונשין, ביחס לאפשרות גרימתה של תאונה קטלנית (ראו: ע"פ 8250/05 מדינת ישראל נ' שלום, פסקה 18 לפסק דינה של השופטת ע' ארבל (3.10.2006)). כפועל יוצא מכך, כאשר נהג כזה גורם לתאונת דרכים שמביאה למוותו של אדם אחר, הוא בלי ספק אשם בהמתה בקלות דעת, עבירה לפי סעיף 301ג לחוק העונשין (ראו: ע"פ 7222/19 אלגראוי נ' מדינת ישראל, פסקאות 33-35 לפסק דינו של השופט ע' גרוסקופף (10.10.2021)). לפיכך, אם נמצא כי המערער אכן חצה ברכבו את הצומת באור אדום, נגיע למסקנה ברורה וחד-משמעית כי הלה אשם בהמתה בקלות דעת, עבירה לפי סעיף 301ג לחוק העונשין.

10. הרכיב הנפשי הדרוש להתהוות העבירה של חבלה חמורה לפי סעיף 333 לחוק הוא מודעות לטיב מעשה - במקרה דנן: לחציית צומת באור אדום - וקלות דעת או אדישות ביחס לחבלה שנהיגה מסוכנת זאת בכלי רכב עלולה לגרום לאחד אחר (ראו: סעיף 20(א) לחוק העונשין, וכן ע"פ 3891/19 זוארץ נ' מדינת ישראל, פסקה 26 לפסק דינו של השופט ג' קרא (5.4.2020)). רכיב זה בלי ספק יתקיים במקרהו של המערער אם נקבע, כפי שקבע בית משפט קמא, כי המערער נכנס ברכבו לצומת כאשר אור הרמזור בכיוון נסיעתו היה אדום.

11. אעבור אפוא לדין בראיות שעל בסיסן נמצא המערער אשם מחמת כך שחצה את הצומת ברכבו באור אדום ועל ידי כך גרם לתאונה הקטלנית. אתמקד, כדרכנו, בראיות העיקריות, ולא אדון בראיות אחרות שאינן נדרשות להכרעתנו כערכאת הערעור.

הראיות

עדוּתה של קרן לוי

12. קרן לוי (להלן: קרן) היתה עדה לתאונה בזמן אמת. לקרן אין - ולא היה - שום קשר אישי למעורבים בתאונה, ועל כן לעדותה יש חשיבות מיוחדת. קרן מסרה לבית המשפט כי נסעה ברכבה אחרי הרכב שנפגע בצומת - רכבה של מיטל - אשר עמד לפניו ברמזור אדום בהמתנה לפנייה שמאלה. לדברי קרן, אחרי שאור הרמזור התחלף לירוק, הרכב שעמד לפניו - רכבה של מיטל - החל לנסוע, והיא - קרן - נסעה אחריו. אחרי שרכבה של מיטל נכנס לצומת, הגיע רכבו של המערער מכיוון מושב נווה ימין על כביש 55, כאשר הוא נוסע במהירות, ופגע בעוצמה ברכבה של מיטל. כמו כן העידה קרן כי הסיקה שהמערער נכנס לצומת באור אדום - זאת, מאחר שהיא - ומיטל כמותה - החלו לחצות את הצומת במכוניותיהן תחת אור ירוק. קרן חזרה והדגישה כי הינה בטוחה "במאה אחוז" בכך שנכנסה לצומת באור ירוק. כמו כן מסרה העדה לבית המשפט כי התאורה בצומת הייתה טובה והרמזורים פעלו באופן תקין. עוד מסרה קרן לבית המשפט כי היא כמעט בטוחה, "בטוחה ב-99 אחוז", בכך שרכבה של מיטל עמד ראשון בצומת - פרט מידע שעומד בניגוד למה שמראה סרטון אבטחה, אליו עוד אתייחס בהמשך פסק דיני. סרטון זה מתעד כניסה לצומת של מספר כלי רכב לפני כניסת רכבה של מיטל, שכאמור נפגע בתאונה. קרן עומתה עם הסרט, עמדה על כך שאינה זוכרת את כלי הרכב שפנו שמאלה, כאשר היא חוזרת ועומדת על כך שהיא עצמה בוודאות חצתה את הצומת ברכבה באור ירוק תוך כדי נסיעה אחרי רכבה של מיטל.

עדוּתה של מיטל

13. מיטל העידה כי בסמוך לפני התאונה נהגה ברכבה בדרך חזרה ממסעדה, בה בילתה יחד עם חבריה שנסעו עמה ברכב: נופר ז"ל, בת חן, קארין ואלעד. לפי דבריה, היא הגיעה לצומת והמתונה במשך כדקה או שתיים להחלפת אור הרמזור מאדום לירוק. אחרי שהאור הפך לירוק, היא פנתה שמאלה ונכנסה לצומת. שם ראתה מיטל רכב לבן גדול - רכבו של המערער - שנסע במהירות והתנגש ברכבה. מיטל אישרה בעדותה כי לא זכרה את המונית שעמדה ברמזור ואת שני כלי הרכב הנוספים שעמדו לפניה, כמתועד בסרטון האבטחה. היא הסבירה שאינה זוכרת רכבים נוספים אלה, שכן, כאשר היא נוהגת ברכבה, היא מתמקדת רק בדרך וברמזורים.

עדויותיהם של אלעד, בת חן ורפאל סימן טוב

14. אלעד ובת חן, שכאמור נסעו במכוניתה של מיטל ונפגעו בתאונה, העידו - כל אחד לפי תורו - כי התנגשות הרכב שפגע במכוניתה של מיטל אירעה אחרי כניסתה של מיטל לצומת תחת אור ירוק, וכי מיטל הסיעה את מכוניתה לתוך הצומת ממצב של עמידה.

15. רפאל סימן טוב, חובש באיחוד הצלה שהיה עד לתאונה וטיפל בפצועים (להלן: רפאל), הכיר את נפגעי התאונה אשר נסעו במכוניתה של מיטל מהשכונה בה גדלו יחדיו (שכונת קפלן בכפר סבא). רפאל העיד כי בזמן התאונה הוא רכב על אופנוע שפנה ימינה מכביש 40 לכביש 55 לכיוון שכונת קפלן. לדבריו, בסביבות 450 מטרים מהצומת הוא ראה היטב את האור הירוק ברמזור לרכב שפנה שמאלה - רכבה של מיטל, כפי שהתברר אחרי התאונה. רפאל תיאר כי באותה נקודת זמן ראה רכב אחר חוצה את הצומת במהירות, באור אדום, ומתנגש ברכבה של מיטל - כאשר הוא פוגע בצדו הימני של הרכב שמאחורי הנהגת. בהגיעו לזירת התאונה, ראה רפאל את הנהג הפוגע מחזיק את ראשו עם ידיו ושומע אותו אומר "מה עשיתי, מה עשיתי". רפאל ציין בעדותו כי מהנהג נדף ריח של אלכוהול; כי הוא שאל את הנהג האם הוא זקוק לעזרה רפואית; וכי הנהג - המערער דכאן - ענה לו כי אינו זקוק לעזרה וביקש שרפאל יעזוב אותו. כמו כן מסר רפאל לבית המשפט כי מיד אחר-כך ניגש לרכב שנפגע, ראה את נפגעי התאונה, זיהה אותם כאנשים שמוכרים לו, והזמין לזירה, באמצעות טלפון נייד, שש ניידות טיפול נמרץ.

עדותו של בוחן התנועה, אופיר וייס

16. בוחן התנועה, אופיר וייס, מסר את עדותו כמומחה מטעם המדינה. מומחה זה (להלן: וייס) תיעד את זירת התאונה, צילם את סביבתה, תחקר את הנהגים שהיו מעורבים בתאונה - את מיטל ואת המערער - שוחח עם קרן, וכן העתיק את סרטון האבטחה, שהזכרתיו לעיל, ממצלמת האבטחה אשר פעלה בסמיכות לזירה בבניין של חברת "טבע" (להלן: הסרטון). וייס צפה בסרטון מספר פעמים ומיזג את הנתונים שעלו ממנו עם שאר ממצאיו ועם תכנית הרמזורים אשר פעלו במקום (אחרי שקיבל מהאחראיים לתקינות הרמזורים אישור על היעדר תקלות). ניתוח הנתונים הללו הוביל את וייס למסקנה כי רכבו של המערער נכנס לצומת כ-29 שניות אחרי שהאור הירוק ברמזור התחלף. וייס סיכם את עדותו באמרו, בחקירה נגדית, כי "זאת לא תאונה שגרתית. 30 שניות זה משהו חריג. זה לא התנהגות רציונלית סבירה של נהג".

17. וייס העיד כי מעיון בסרטון לבדו ניתן להיווכח כי המערער נכנס ברכבו לצומת באור אדום.

18. הסרטון עצמו הוגש כראיה לבית משפט קמא.

עדות המערער

19. המערער העיד להגנתו. הוא סיפר לבית המשפט כי נכנס לצומת ברכבו תחת אור ירוק מתמשך שהראה הרמזור, ועל כן לא היתה לו כל סיבה לעצור את רכבו לפני חציית הצומת. המערער הוסיף ומסר לבית המשפט כי הוא

נוהג בזהירות במשך 40 שנה ואין סיכוי שנסע באור אדום. לדבריו, הרכב של מיטל הגיע ופגע בו "כמו טיל". המערער גם מסר לבית המשפט גרסה תמימה אשר שללה את ההאשמה כי עשה שימוש משמעותי באלכוהול ובסמים עובר לתאונה - גרסה שהתבררה כשקרית. כמו כן פירט המערער והעיד כי רכבה של מיטל "גנב את הרמזור" באור אדום על ידי עקיפת שני כלי רכב שעצרו לפניו בפנייה שמאלה. מהלך זה, לפי דבריו, הוא זה שגרם לתאונה הקטלנית.

עדותו של מומחה ההגנה, אינג' גדי וייסמן

20. מומחה ההגנה, גדי וייסמן (להלן: וייסמן), הכין שתי חוות דעת ומצגת אשר נועדו להראות כי אין אפשרות לראות בסרטון רמזור שמראה אור אדום בכיוון נסיעתו של המערער אל תוך זירת התאונה. וייסמן דבק בגרסתו זו בעדותו בפני בית משפט קמא כאשר הוא מדגיש כי הינו חולק על ניתוח הנתונים שעשה וייס ומעלה ספק בכך שהמערער נכנס לצומת ברכבו כ-29 שניות לאחר שאור הרמזור התחלף מירוק לאדום. במילים אחרות: וייסמן ביקש לשכנע את בית המשפט כי אין מקום לסמוך על ניתוח פועלם של הרמזורים כבסיס למסקנה שהמערער חצה ברכבו את הצומת באור אדום.

21. מומחה זה תמך את חוות הדעת שהכין ואת ממצאיו בצילומים שעשה לאור יום בזירת התאונה ובסביבתה.

פסק הדין קמא

22. בית משפט קמא קבע כי מיטל נכנסה ברכבה אל תוך הצומת כשאור הרמזור היה ירוק, ואילו המערער חצה את הצומת, באותה נקודת זמן, באור אדום ועל ידי כך גרם לתאונה הקטלנית. בית המשפט ביסס קביעה זו על הראיות שסקרתי ועל ראיות תמך, שאינן נחוצות להכרעתנו בערעור.

23. במסגרת זו, קבע בית המשפט כי עדויותיהם של קרן, מיטל, אלעד, בת חן ורפאל היו עדויות אמת. בית המשפט היה ער לכך שעדים אלה התבלבלו - כל אחד ואחת לפי דרכו ולפי דרכה - בפרטים הקשורים לכניסת המכוניות לתוך הצומת ולמספרן. אולם, בית המשפט העריך כי בלבול זה הוא טבעי לנוכח החוויה הטראומטית שעדים אלה חוו וכי מדובר בעניין שולי שאינו פוגם במהימנות העדים ובאמינות דבריהם. בית המשפט התרשם כי קרן, מיטל, אלעד, בת חן ורפאל הם עדים אמינים לעילא ולעילא וקבע, כאמור, כי מיטל נכנסה ברכבה לתוך הצומת כשאור הרמזור בכיוון נסיעתה היה ירוק. כפועל יוצא מקביעה זו, נקבע כי בהינתן תקינותה של מערכת הרמזורים, אין מנוס מן המסקנה המתבקשת כי המערער, שכאמור נסע ברכבו בכיוון הנגדי, חצה את הצומת באור אדום.

24. בית המשפט הוסיף וקבע כי המערער מסר בפניו גרסה שלא היה בה אמת. בפרט, נקבע כי עדות המערער והודעתו במשטרה - בהן הוא סיפר כי מיטל "גנבה את הרמזור" על ידי כך שעקפה מכוניות שהמתינו להחלפתו של אור הרמזור, בפנייה שמאלה, מאדום לירוק - הן בגדר בדותה, כמו גם ההסבר שהמערער נתן לריח האלכוהול שאובחן בסביבתו ועדותו כי לא צרך כמות משמעותית של אלכוהול עובר לנסיעה ברכבו. בית המשפט זקף שקרים אלה של המערער כראיה לחובתו.

25. עוד קבע בית המשפט כי ניתוח הנתונים שנעשה על ידי מומחה התביעה, וייס, בהתבססו, בין היתר, על הסרטון, אף הוא מוכיח כי המערער חצה ברכבו את הצומת כשהרמזור הראה אור אדום בכיוון נסיעתו. בית המשפט ראה בממצאיו אלה של וייס חיזוק משמעותי לעדויות שכאמור נמסרו על ידי קרן, מיטל, אלעד, בת חן ורפאל. בד-בבד, קבע בית המשפט כי האמור בעדותו ובחוות דעתו של מומחה ההגנה, וייסמן, באשר לאור הרמזור הוא מגמתי, מוטעה ואינו ראוי לאמון.

26. על בסיס ממצאים אלה, בית המשפט קבע כי המערער חצה ברכבו את הצומת באור אדום וגרם לתאונה על

כל פגיעותיה. בית המשפט הרשיע אפוא את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום וגזר את עונשו כאמור לעיל.

27. עונש זה נקבע על ידי בית משפט קמא בהתבסס על פסיקתנו, ממנה דלה בית המשפט את מתחם העונש ההולם כעונש אשר נע בין 5 ל-9 שנות מאסר לריצוי בפועל, לצד פסילה בפועל של רישיון נהיגה למשך שנים ארוכות ופיצוי משמעותי לנפגעי העבירות. מתחם זה נקבע בהתייחס למכלול המעשים הפליליים אשר בוצעו על ידי המערער ואשר גרמו לתאונה ולתוצאותיה.

28. כמו כן, עמד בית המשפט על הסבל הקשה מנשוא שהמערער גרם למשפחתה של נופר ז"ל, בת 23 במותה. אישה צעירה זו הותירה אחריה את בתה התינוקת, את בן זוגה ואת שאר בני משפחתה הדואבים, שאיבדו בת ואחות. אציין כי מדובר במשפחה שחוותה אסונות. כדי לשמור על פרטיותה, אסתפק בלומר כי סאת אסונותיה של משפחה טובה זו התמלאה עוד לפני התאונה בה מצאה נופר את מותה וכי מותה של נופר גזר על המשפחה כאב וסבל אינסופיים. בית המשפט עמד גם על הפגיעות הקשות בגוף ובנפש שהמערער גרם לקארין, לבת חן, למיטל ולאליעד. כמקובל, בית המשפט זקף לחובת המערער את עברו הפלילי, כאשר הוא מציין ומדגיש כי "לחובתו של הנאשם 16 הרשעות פליליות, האחרונה משנת 2015 בגין עבירת סמים, ואלה מוכיחות שלכל הפחות הנאשם ניהל אורח חיים עברייני. עברו התעבורתי כולל 21 הרשעות, כאשר הן כוללות מספר הרשעות של נהיגה באור אדום, נהיגה בשכרות תחת השפעת משקאות משכרים, נהיגה בפסילה ועוד".

29. נסיבות לקולא שבית משפט קמא ראה לנכון לזקוף לזכותו של המערער כוללות את גילו המבוגר (63), את מצבו הבריאותי הרעוע, את קשייו הכלכליים ואת הסיוע שבשעתו הושיט לזרועות הביטחון. נסיבות אלה פורטו בתסקיר שירות המבחן שבית המשפט העמיד לנגד עיניו.

טענות הצדדים לערעור

30. המערער טוען כי ניתוח נתוני התאונה אשר נעשה על ידי מומחה ההגנה, וייסמן, היה נכון וכי ניתוח זה מוכיח כי מיטל נכנסה לצומת ברכבה כשאור הרמזור בכיוון נסיעתה היה אדום, ואילו הוא - המערער - נכנס לתוך הצומת תחת אור ירוק. המערער מוסיף וטוען כי העדויות שנמסרו על ידי קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד - עליהן ביסס בית משפט קמא את הכרעת הדין - היו עדויות שקריות, ולמצער שגויות; וכי מומחה התביעה, וייס, אף הוא טעה בניתוח נתוני התאונה. המערער הציג בפנינו, במהלך טיעונו, את הסרטון שלדבריו מוכיח את אמיתותן של טענות אלה ואת חפותו. המערער טוען אפוא כי מן הדין לזכותו מהעבירות בהן הורשע.

31. לחלופין, טוען המערער כי בית משפט קמא הענישו בחומרה יתרה ומבקש מאתנו כי נקל בעונשו ככל שניתן, בהתחשב בגילו, במצבו הבריאותי, בסיוע שהושיט בשעתו לזרועות הביטחון, ובנסיבות חייו הלא פשוטות בפן האישי והכלכלי.

32. מנגד, סומכת המדינה את ידיה על האמור בהכרעת הדין ובגזר הדין קמא - בכפוף לשינויו של אחד מסעיפי ההרשעה מסעיף 298 לחוק העונשין לסעיף 301ג לחוק. בכפוף לשינוי כאמור, מבקשת מאתנו המדינה כי נדחה את הערעור על שני חלקיו, תוך שהיא מדגישה כי עונש המאסר שבית משפט קמא השית על המערער אינו חמור כלל ועיקר.

דיון והכרעה

ערעור על ההרשעה

33. המערער מבקש מאתנו כי נעמיד את מבנה הראיות עליהן מבוססת הרשעתו - עדויותיהם של קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד, אשר מקבלות חיזוק מעדותו של העד המומחה וייס - על ראשו. לשיטת המערער, עלינו להעמיד, תחילה, את עדותו של וייס אל מול גרסתו של מומחה ההגנה, וייסמן, ולהעריכן מחדש; ואם נמצא כי עדותו של וייס אינה נקיה מספקות, יהא עלינו להמשיך ולקבוע כי העדויות אשר נמסרו על ידי קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד, יסודן בשקר או, למצער, בטעות - מסקנה שתובילנו, מניה וביה, אל זיכויו של המערער מכל העבירות בהן הוא הורשע, למעט זאת של נהיגה בשכרות שאינה עוד במחלוקת.

34. להזמנה זו אין בידינו להיענות. בית משפט קמא קבע את ממצאי המהימנות שלו ביחס לעדויותיהם של קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד אחרי שהתרשם מעדים אלה באופן ישיר ובלתי אמצעי, ואחרי שנוכח לדעת כי לקרן - עדה מרכזית לכל הדעות - אין, ולא היה, כל מניע להסתיר או לעוות את האמת. בממצאים כאמור אין שום בסיס להתערב בגדרו של ערעור (ראו, מני רבים: ע"פ 125/50 יעקובוביץ' נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ו 514, 561-560 (1952); ע"פ 50/59 פרלמן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יג 802, 805 (1959); ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643 (2000); ע"פ 1639/98 דהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(4) 508, 501 (2001)); ואם נוסיף אליהם, כראיית תמך נסיבתית, את שקרי המערער - אשר בלי ספק נועדו להרחיקו מן האחריות לתאונה - יהא בידינו לדחות את ערעורו נגד ההרשעה ללא ניתוח פרטני של הראיות.

35. למעלה מן הנדרש, אוסיף ואציין כי ניתוח פרטני של הראיות אף הוא מוליך למסקנה עובדתית אחת ויחידה, אשר נקבעה על ידי בית משפט קמא: המערער נכנס ברכבו לצומת באור אדום ועל ידי כך גרם לתאונה הקטלנית. למסקנה זו נגיע בקלות אם נעמיד לנגד עינינו את יריעת המחלוקת, כפי שנפרשה בין עדויותיהם של קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד, מצד אחד, לבין עדותו של המערער והודעתו במשטרה, מהצד השני. עדי התביעה, ששמותיהם מניתי זה עתה, העידו - כל אחד לפי תורו ולפי דרכו - כי מיטל נכנסה עם רכבה לצומת באור ירוק. בהקשר זה, עדותה של קרן, שנסעה במכוניתה אחרי רכבה של מיטל - ולדבריה, גם היא החלה להיכנס לצומת תחת אור ירוק - הינה משכנעת במיוחד. מנגד, העיד המערער כי מיטל "גנבה את הרמזור" ונכנסה לצומת על ידי עקיפת הרכבים שנהגיהם המתינו לחילופי האורות ברמזור. עדותו של המערער נסתרה לא רק על ידי עדי הראייה - קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד - אשר מסרו את עדויותיהם מטעם התביעה, אלא גם על ידי הסרטון אשר הראה כי הרכבים שעמדו ברמזור פנו שמאלה לתוך הצומת זה אחרי זה, ללא ניסיונות עקיפה. גרסת המערער קורסת אפוא תחתיה.

36. הלכה היא עמנו כי נאשם כבול בגרסת החפות שהעלה בעדותו, ואם גרסה זו קורסת תחתיה, בית המשפט אינו אמור לתור למרחקים כדי למצוא עבור הנאשם גרסת חפות חלופית שאינה מעוגנת בראיות (ראו: ע"פ 261/83 לוי נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(1) 570, 576-575 (1984); ע"פ 417/83 מלכה נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(1) 670, 671 (1984); ע"פ 3124/91 כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(3) 406, 414-415 (1993); ע"פ 3372/11 קצב נ' מדינת ישראל, פסקאות 148-150 לפסק דינה של השופטת מ' נאור (10.11.2011)). בנסיבות כאלה, אחרי שבית המשפט האמין לעדים אשר הביאו בפניו את גרסת התביעה על פרטיה, לא נותר לו אלא לקבוע את ממצאיו העובדתיים בהתאם לגרסת התביעה. במקרה דנן, אחרי קריסתה של גרסת המערער, חייב היה בית משפט קמא לקבוע כי המערער חצה ברכבו את הצומת באור אדום, כפי שהעידו קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד. בית המשפט קבע ממצא עובדתי כאמור וקביעתו זו הינה נכונה, ואף מתבקשת מאליה.

37. לממצא שנקבע כאמור יש חיזוק ממשי שמקורו בניסיון החיים הכללי. אחרי שידענו כי מיטל לא עקפה בנסיעתה ברמזור את הרכבים שעמדו לפניה, על-כורחנו מגיעים אנו למסקנה הבאה: כדי שניתן יהיה לקבוע כי קיימת אפשרות סבירה לכך שהמערער חצה ברכבו את הצומת באור ירוק, כטענתו, צריך שתהא אינדיקציה לכך שלפחות שניים מהרכבים אשר עמדו בצומת בשורה אחת עם רכבה של מיטל - אלו שעמדו לפני רכבה - ביצעו פנייה שמאלה לתוך הצומת תחת אור אדום, כאשר רכבה של מיטל, ואולי גם רכבה של קרן, דולקים אחריהם תוך הפרה בוטה של

חוקי התנועה. בגיהנום תעבורתי זה יש רק צדיק אחד - המערער - אותו אדם אשר נהג ברכבו במצב של שכרות ואחר-כך מסר הודעה ועדות כוזבות על נסיבות התאונה. מטעם זה, לא ניתן לייחס לתרחיש דמיוני זה שום קשר עם המציאות.

38. מסקנתי זו מייתרת לחלוטין את הדיון בתחרות המומחים וייס נ' וייסמן, שהמערער העמיד במרכז ערעורו. אציין בקצרה כי בית משפט קמא מצא את עדותו של וייס, שכאמור התבססה על הסרטון, אמינה אחרי ששמע מפיו כי הוא "עסק בסרטון במשך יומיים וצפה בו עשרות פעמים"; כי "הצומת ממוקם בחלק העליון יותר של המסך, וכיוון צפון נמצא בחלק השמאלי של המסך"; כי "לאחר הצפייה הממושכת, ותוך ריכוז, [וייס] הצביע על כך, שרואים אור אדום בצד ימין עליון של המסך - הוא הרמזור האדום הרלבנטי לכיוון נסיעתו של הנאשם" (ההדגשה הוספה - א.ש.). בית המשפט התרשם לחיוב גם מהדרך שבה הצליב וייס את התרשמותו ממה שצפה בסרטון עם תכנית הרמזורים אשר פעלו במקום ללא תקלה. על בסיס הצלבה זו, הגיע וייס "למסקנה שרכב הנאשם נכנס לצומת כ-29 שניות לאחר שהסתיים לו האור הירוק, כך שאין המדובר כלל בסיטואציה גבולית". בד-בבד, בית המשפט מצא את עדותו של מומחה ההגנה, וייסמן, מגמתית ובלתי אמינה. מטעמים אלה, קבע בית המשפט כי ממצאיו של וייס מספקים חיזוק משמעותי לעדויות אשר נמסרו על ידי עדי הראייה: קרן, מיטל, רפאל, בת חן ואלעד.

39. עדויותיהם של עדי הראייה, שעל בסיסן השתית בית משפט קמא את הרשעתו של המערער, אינן זקוקות לחיזוקים בהיבט המהותי, ובוודאי לא בהיבט הפורמלי של דיני הראיות. מדובר בעדויות שאין כל מקום לפקפק באמינותן; ומי שעדיין רוצה לחפש להן חיזוק ימצאן בקלות בשקרי המערער, שכאמור היו שקרים מהותיים אשר נועדו להרחיק את המערער מהאחריות לתאונה שגרם (ראו: ע"פ 5864/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 97 לפסק דיני והאסמכתאות שם (22.8.2021); וכן דנ"פ 4342/97 מדינת ישראל נ' אל עביד, פ"ד נא(1) 736, 802 (1998)). הרבה מעבר לנדרש, אציין כי ממילא לא מצאתי מקום להתערב בהחלטתו של בית משפט קמא לבכר את עדותו וחווות דעתו של וייס על פני אלו של וייסמן.

40. סוף דבר: הרשעת המערער בגרימת מוות בקלות דעת ובעבירות נוספות בהן הוא נמצא אשם עומדת על יסודות איתנים. אציע אפוא לחבריי לדחות את הערעור על ההרשעה, בכפוף להחלפתו של סעיף 298 לחוק העונשין, כאחד מסעיפי ההרשעה, בסעיף 301 לחוק, כמצויין לעיל.

ערעור על העונש

41. המערער מבקש מאתנו לקצר באופן משמעותי את תקופת מאסרו "תוך הוספת עונש פסילה במקביל". לבקשה זו אין בידינו להיענות.

42. המערער נסע ברכבו בהיותו שיכור, חצה צומת באור אדום, הביא להתנגשות רכבו עם רכב אחר, בו נסעו חמישה אנשים, ועל ידי כך גרם למותו של אחד מהם ופצע את יתר הנוסעים באורח קשה, בינוני וקל. במציאות העגומה של קטל בכבישים, שבה אנו חיים "בזכותם" של נהגים פורעי-חוק כדוגמת המערער, העונש של 7 שנות מאסר לריצוי בפועל, שבית משפט קמא השית על המערער, הוא עונש מקל (ראו והשוו: ע"פ 1894/14 צ'אקול נ' מדינת ישראל (13.1.2015), מקרה בו נגזרו על הנאשם, בנסיבות הדומות למקרה דכאן, 8.5 שנות מאסר).

43. בגזרו עונש זה על המערער, בית המשפט התחשב בגילו, במצבו הבריאותי ובשאר נסיבות חייו הלא פשוטות. לטעמי, התחשבות זו היתה במקומה אילו המערער היה מודה במיוחס לו, מביע חרטה אמיתית על מעשיו, ומבקש רחמים. בגדרו של תיקון 113 לחוק העונשין, שמסדיר את דרכי הענישה, שערי הרחמים אינם ננעלים לעולם, אולם נאשם שמבקש להיכנס לתוך שערים אלו צריך להרוויח - ביושר - את כרטיס הכניסה. כרטיס זה לא יכול להינתן לנאשם אשר אינו מודה במיוחס לו בעמדו מול חומת הראיות המפליליות, שכולן אמינות לעילא ולעילא, אינו מביע חרטה על מעשיו, ואף מגדיל לעשות בבוחרו להאשים את עדי התביעה - בתוכם קורבנות התאונה שנגרמה על ידו - במתן עדות

שקר. כפי שקבע השופט י' אלרון בע"פ 6193/20 בר זכאי נ' מדינת ישראל, פסקה 39 (25.3.2021):

"יידע כל מי שבוחר לסכן חיים בדרך זו, קוטל בכך ילדים וקורע משפחות, ולבסוף גם מרהיב עוז בניסיונות לחמוק מן הדין, כי עונשו החמור בוא יבוא; וכשיבוא, ייתכן כי יהיה זה עונש חמור במיוחד, חמור יותר ממה ששיער לעצמו [...]".

44. באין ערעור המדינה על קולת העונש, אין בידינו להחמיר את עונשו של המערער ולהאריך את תקופת מאסרו בכלא (ראו: סעיף 217 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). עם זאת, לאור העובדה שהמערער ראוי היה לעונש חמור יותר מזה שנגזר עליו, לא נוכל לשעות לבקשתו להתחשבות נוספת בנסיבות חייו, למרות שאלו אינן פשוטות כלל ועיקר, ואני רחוק מלהקל בהן ראש. אוסיף ואציין כי למערער עבר פלילי מכביד, אשר כולל בתוכו עבירות תעבורה רבות, וכי התסקיר העדכני אודותיו, ששירות המבחן הגיש לעיונו, ממילא אינו ממליץ על הקלה בעונשו.

45. אוסיף ואציין כי תאונות דרכים קשות בכבישי ישראל אשר נגרמות על ידי נהגים קלי-דעת, פזיזים ובלתי זהירים הן בגדר מכת מדינה. מסיבה זאת, ככלל, על בתי המשפט לדאוג למיצוי דין מלא עם העבריין מבלי להתחשב בנסיבותיו האישיות, שאם לא כן, לא נשיג ולא נקיים את הרתעת הרבים. ענישתם של עברייני תנועה שנהיגתם הפרועה והבלתי מתחשבת בזולת גורמת לתאונות דרכים קשה היא בגדר משחק-סכום-אפס: בית משפט שמרחם על העבריין אינו מרחם על הקורבן הבא (ראו והשוו: ע"פ 4802/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 35 לפסק דיני והאסמכתאות שם (29.1.2019) (להלן: ע"פ 4802/18)). הקלה בעונשיהם של עבריינים כאלה אף עלולה לפחת ולהוזיל את ערכם המוסרי של נפגעי התאונות הקשות, שאותו אנו מצווים לשקם ולהעמיד על מכונו על ידי הטלת עונשים אשר הולמים את חומרת העבירה ואינם נמצאים מתחתיה (ראו: ע"פ 4802/18, פסקה 36 והאסמכתאות שם). מנקודת ראות זו, עונש שראוי היה להטיל על המערער דכאן צריך היה, לטעמי, להגיע לכדי 10 שנות מאסר לריצוי בפועל בהתחשב במכלול העבירות שהלה ביצע, בנסיבות ביצוען ובתוצאותיהן הקשות. כפי שכבר ציינתי, באין ערעור מטעם המדינה, לא נוכל להחמיר בעונשו של המערער. לצד זאת, עלינו להעביר מסר חד וברור לפורעי החוק בכבישי ישראל כי נדאג להענישם בחומרה ולא נטה אוזן קשבת לבקשות רחמים. כמו כן עלינו להעביר למשפחתה של נופר רווח ז"ל, אישה צעירה אשר מצאה את מותה בתאונה המזעזעת מעשה-ידידיו של המערער, וכן לקארין טביב, למיטל יעיש, לבת חן ששון ולאילעד אוקנינו - אשר נפצעו בתאונה זו - מסר חד וברור: זעקתכם היא זעקתנו.

46. סבורני אפוא כי עלינו לדחות גם את ערעורו של המערער על העונש שהושת עליו. אציין בקצרה כי סכום הפיצויים אותו חויב המערער לשלם לנפגעי העבירה הינו סביר לחלוטין; וכאמור, המערער לא העלה ביחס אליו השגות מפורשות במסגרת ערעורו.

סוף דבר

47. מהטעמים שמנתי לעיל, הנני מציע לחברי כי נדחה את הערעור שלפנינו על כל חלקיו, בכפוף להחלפתו של סעיף 298 לחוק העונשין, כסעיף ההרשעה בגרימת מותה של נופר רווח ז"ל, בסעיף 301 לחוק.

שׁוֹפֵט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

שופט

השופטת ג' כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

שופטת

הוחלט לדחות את הערעור, כאמור בפסק דינו של השופט א' שטיין.

ניתן היום, כ"ז באייר התשפ"ג (18.5.2023).

שופטת

שופט

שופט
